

מאוצרות הפרשה

וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפול על צוואריו וישקהו ויבכו

(לג, ד) הגה תיבת 'וישקהו' מנוקדת בנקודות מעל לכל אות, ואמרו חז"ל (ב"ר עה, ט) מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו, ונעשה צווארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו של אותו רשע. וצ"ב מנ"ל לחז"ל, ואולי באמת רצה לנשקו. ושמעתי לפרש דהנה בגמ' במסכת ב"ק ג: אמרו, מאי מבעה (שהוא אחד מארבעה אבות נויקין), שמואל אמר זה השן, דכתיב (עובדיה א, ו) 'איך נחפשו עשו ונבעו מצפוניו', מאי משמע, כדמתרגם רב יוסף, איכדין איתבליש עשו אתגליין מטמורה, היינו כיצד חיפשו אצל עשו ונתגלו כל מטמוניו. ומבואר שינבעו הוא לשון גילוי, ולכן שן של בהמה שפעמים היא מגולה ופעמים היא מכוסה, נקראת 'מבעה', ולפי"ז י"ל, דהרי אדם המנשק את חברו הוא קומץ וסוגר את פיו כדי לנשקו, משא"כ אדם הרוצה לנשוק את חברו הרי שפותח פיו וניכרים השיניים מבחוץ, וזהו דכתיב 'איך נחפשו עשו' – נבעו מצפוניו, כלומר שע"י שראו את שיניו כלפי חוץ, התגלו כוונותיו ומצפוניו שרצה לנשוק ולא לנשק, ודו"ק. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, דברי חמד)

ויפל על צוואריו וישקהו (לג, ד) וברש"י: אמר רבי שמעון בן יוחאי, הלכה היא, בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה, ונשקו בכל לבו. שואלים העולם: למה העובדה ש"עשו שונא ליעקב" היא 'הלכה'? ומתרצים, כי מהשנאה הזו יצאה ההלכה, כמבואר בהלכות בשר בחלב שמעיקר הדין מותר לאכול עם גוי בשולחן אחד כיוון ששונאים זה את זה (למעט במקרים מסוימים כגון חמץ בפסח שמשום החומרא של חמץ החמירו ועוד מקרים ע"י ט"ז יו"ד פח סק"ב).

עשו שונא ליעקב – המשגיח ממיר הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל, הלך פעם בדרך עם קבוצת תלמידים, ובדרכם עברו על יד גוי שייגץ קטן, וכשהתקרבו לעברו התכופף הגוי, הרים אבן וזרק עליהם. אמר ר' ירוחם לתלמידיו, "למה הילד הקטן הזה זרק עלינו אבן, האם עשינו לו איזה רעה, או דברנו משהו נגדו? הרי מעולם לא היה לנו שום הכרות ושייכות עמו, ואם כן מה מגיע לנו שיוזק עלינו את האבן הזו. אלא – אמר ר' ירוחם – התשובה לכך היא "עשיו שונא ליעקב", שגם במקום שאין שום סיבה שבעבורה צריך הגוי לשנוא את היהודי הרי בדם של הגוי טבועה לו שנאה ליהודי. וממילא אפילו תינוק קטן כזה שלא ידע בין ימינו לשמאלו, בכל זאת כשהוא רואה יהודי הולך ברחוב, השנאה מבעבעת בקרבו, עד כדי כך שללא שום סיבה שנראית לעין הוא מוכרח לקחת אבן ולזרוק עליהם. ה"בית הלוי" היה אומר שגוי שרואה יהודי ויש לו אפשרות להכותו ואינו מכהו, זה או מפני שהוא שוטה, או מפני שהוא עצלן, כי אחרת אין שום סיבה טבעית שלא יכהו. (שלמים מציון)

ויבואו על העיר בטח ויהרגו כל זכר. ואת חמור ואת שכם הרגו לפי חרב (לד, כה כו) במהרי"ל דיסקין עמד בזה, מפני מה ציינה התורה בהם דווקא שהרגום בחרב, מה שלא ציינו על שאר יושבי העיר שכם. ושמעתי בזה [משמיה דהגאון רא"ב פינקל זללה"ה] לבאר ע"פ דברי האור החיים, שכתב שהטעם שהרגו שאר בני העיר הוא מדין רודף. ומעתה, הרי הטעם שהרגו חמור ושכם בנו הוא מדין מצוות בני נח שעברו עליהם, ובן נח דינו בסייף, ומה שאין כן בשאר בני העיר שהיו מדין רודף, ובזה הוא בכל דבר שאפשר להרגו. (הגאון רבי ברוך נבנאל שליט"א)

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח) מפרש רש"י: "ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים". הדברים תמוהים: כי אמנם מובן מה שיעקב התיירא שיהרג, אבל למה להצטער אם יהרוג את עשיו המתנכל לו? הלא הבא להרגך – השכם להורגו, ובכך יוכל להיפטור ממנו אחת ולתמיד! מסביר בספר 'מלוא העומר', הסבר נפלא: הרי כל הסיבה שקנה יעקב את הבכורה מיד עשיו, הייתה רק משום שרצה לעבוד עבודה בבית המקדש, כי העבודה הייתה אצל הבכורים. אולם הלכה היא (או"ח קכח, לה) שכהן שהרג את הנפש, אפילו בשגגה, לא ישא את כפיו, שכן עליו נאמר 'ידכם דמים מלאו', וקל וחומר לעבודת המזבח החמורה, שבוודאי ההורג את הנפש אינו יכול לעבוד עבודה. ומעתה, אם יעקב יהרוג את עשיו, שוב לא היה כדאי כל קניית הבכורה שגרמה לשנאת עשיו, שהרי הוא ייפסל לעבודה ונמצא שלא הרויח כלום בקניית הבכורה! (תורה שבכתב)

הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו (לב, יב)

כפל הלשון שבפסוק 'מיד אחי מיד עשו' נראה מיותר לכאורה. ועיי' רש"י כאן. ואמר בזה הגר"ח קניבסקי זצ"ל: יש במדרש שעשו מתוך שנאתו הגדולה לאחיו יעקב אבינו, קרא לאחד מהבנים שנולדו לו "אחי" כדי שיזכור בכל שעה שיש לו אח שצריך לנקום בו! (עיי' כע"ז מדרש אגדה וישלח אות י"ב) וזה מה שביקש יעקב 'הצילני נא מיד' מי שקרא את בנו 'אחי' כדי לנקום בו, מיד 'עשו'... (שבענו מטובך)

ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו (לב, כג)

וברש"י: "ודינה היכן היתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה, שלא יתן בה עשיו עיניו". ולכאורה מאיפה ידע רש"י שדווקא דינה היתה חסרה, והרי לא נאמר במפורש מי נחסר מבין שנים עשרה ילדי יעקב, ואולי אחד אחר מהשבטים נעדר ולא דינה.

אלא מבאר הגאון מוילנא, על פי מה דאיתא בתרגום אסתר (ג, א) שביהמ"ק נבנה בחלקו של בנימין לפי שלא השתחוה לעשיו [שעדיין לא נולד], ולפי"ז מובן מאיפה רש"י ידע, שאם תאמר שדינה הייתה בכלל אחד עשר ילדי יעקב שהיו באותו מעמד, ומי שנעדר הוא ילד אחר מילדי יעקב, אם כן מדוע לא נבנה ביהמ"ק בחלקו, והרי גם הוא כבנימין לא השתחוה לעשיו. אלא חייבים להגיד שבטוח זה דינה שנחסרה. והקשה רבן של ישראל הגר"ד לנדו שליט"א, דאכתי אפשר שלוי היה חסר, ובית המקדש לא נבנה בחלקו משום שלא קיבל חלק וצ"ע.

ויאבק איש עמו (לב, כה)

היה זה באסיפה אודות החזקת התורה, דרש ה"חפץ חיים": המלאך, שרו של עשו נאבק עם יעקב, אחרון האבות. יש להבין, מדוע חיכה כל כך הרבה זמן ולא נלחם עם אברהם או יצחק? הענין הוא כך: אברהם הוא עמוד החסד, יצחק עמוד העבודה ויעקב עמוד התורה.

שרו של עשו יכול לסבול את החסד של אברהם, את העבודה של יצחק, אבל כאשר הדבר הגיע לתורה, כאן החליט לצאת למלחמה ואזר כח להתנפל על יעקב. מאז ועד עתה, המלחמה נטושה תמיד כלפי התורה, לומדיה ומחזיקיה! (ח"ח עה"ת)

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר – יהודי אף פעם לא לבד!

את הסיפור הבא סיפרה שדכנית ידועה מבני ברק: לפני תקופה הגיעה אליה בחורה בת עשרים וחצי מסמינר 'אור החיים', ופרצה בבכי: "אני לא אתחנת לעולם". "למה את אומרת כך?" מחתה בה, "הרי את בת של ה'! האם מעלה את על דעתך שה' שכח אותך? את חושבת שהוא ידע לתת לך אוכל, עיניים, שכל, רגליים וידיים שתוכלי להזיז - ורק שידוך הוא לא מסוגל לתת לך?" אך הבחורה השיבה: "אם אספר לך את הבעיות שיש לי, גם את תסכימי שאין לי סיכוי". והבחורה החלה לספר: ראשית היא סובלת מסכרת נעורים, ומי ירצה בחורה חולה? הבעיה השנייה - אביה נפטר, ואמה - חולת נפש מוצהרת שמתפרצת ולא שולטת בעצמה, וכמובן שאינה מתפקדת. מי ירצה להכניס את בנו למשפחה הרוסה כזו? אם לא די בכך - יש לה גם בעיה שלישית: אין לה כסף, אפילו לצרכי עצמה - לקנות נעליים ובגדים. כדי לממן את שכר הלימודים שלה, היא עובדת בניקיון ובמשק בית, ולחנתונה אין לה אפשרות להביא כלום... שמעה אותה השדכנית ואמרה: "אני שומעת, אבל תזכרי שאת בת של הקב"ה, והקב"ה לא שוכח אף אחד..." חלפו כמה ימים, והנה מקבלת אותה שדכנית שיחת טלפון מראש ישיבה. הוא מספר כי בישיבתו לומד בחור מיוחד בכל קנה מדה, שסובל מבעיה רפואית קלה. אותו בחור מתעקש שאינו רוצה להתחנת עם בחורה רגילה, כי הוא לא רוצה שמי שתתחנת אותו תרגיש שעשתה לו טובה שלקחה אותו... הוא מעונין במישהי שבעצמה מתמודדת עם בעיה רפואית. השדכנית נזכרה מיד באותה בת, והציעה אותה, כשהיא מציגת כי יש לה בעיה רפואית, ומלבד זאת אביה נפטר ואמה אינה בריאה בנפשה. ראש הישיבה בדק וברר ביחד עם הורי הבחור, והם החליטו לגשת להצעה. הפגישה הראשונה היתה טובה, וכמוה גם הפגישה השנייה והשלישית. העסק התקדם במהירות, והבחורה נכנסה ללחץ איום ונורא; היה ברור לה כי כאשר יכירו הבחור והוריו את אמה, הם יברחו כל עוד נפשם בם מן השידוך הזה... בשלב זה הורי הבחור בקשו לפגוש את הבחורה. הפגישה היתה מציגת, וכשחזרה הבחורה והתקשרה לשדכנית, היתה מבוהלת עוד יותר: המשפחה שלו מציגת ממש, ההורים נפלאים, מה פתאום שירצו אותי? כעת הם רוצים להיפגש עם אמא שלה... לא היה לה ספק כי אם ישמעו את אמא שלה צועקת, הם לא יסכימו בשום אופן לארס עמה את הבן המובחר שלהם... השדכנית הרגיעה אותה שהם יודעים שאמה חולה, ויעצה לה לתת לאם כדור הרגעה לפני בואם. אין כאן שקר, משום שהם יודעים על הבעיה הרפואית ויודעים שהאם מטופלת בכדורים. הבחורה קראה לחברותיה, הן ניקו את הבית והכינו אותו כראות... הביקור עצמו עבר בחסדי ה' על מי מנוחות, הורי הבחור ואף הבחור עצמו התרשמו מן הפשטות של האמא שמסתפקת במועט, והאמא החולה דוקא נשאה חן בעיניהם. תוך זמן קצר חגגו את ה'ווארט'. והשמחה היתה גדולה מאד, אולם הבחורה עדין דאגה: נכון שצלחה את הבעיה הרפואית והבעיה של אמה, אבל מה תעשה בענין הכסף? שלושה ימים מאוחר יותר התקשר אל אותה שדכנית גביר גדול, חסיד ויז'ניץ. הוא סיפר כי הוא עומד לחתן את בתו, ומנהגו תמיד בכל פעם שהוא מחתן בן או בת, לשכור שני אולמות - באולם אחד הוא עורך את החתונה שלו, ואת האולם השני הוא תורם לנזקקים. כעת התקשר לשאול, אולי ידוע לה במקרה על כלה יתומה שזקוקה לעזרה? השדכנית ההמומה סיפרה לו מיד על השידוך המופלא שנסגר שלושה ימים קודם לכן, והגביר התרגש ובו במקום הבטיח: "לא רק חתונה אתן לה, אלא הכל בכל מכל כל". הוא שילם על אירוסין, על מתנות לחתן, קנה לכלה בגדים ונדונייה, שילם על שמלת כלה, תזמורת, צלם, וכמובן - אולם וכל הסעודה, מתוך דאגה לכל פרט שיהיה באופן המושלם ביותר. הזוג המאושר כבר זכה לחבק שני ילדים, ואותה בחורה, אשר כיום היא כבר אם - אינה מפסיקה לחזור ולומר: "ואני עוד חשבת שאני לבד..." אין אצל יהודי מצב של "יותר יעקב לבדו". השטן אוהב לייאש, להראות לנו כאילו אנו לבד ואין לנו שום סיכוי להצליח, אך צריך לדעת שזו בדיוק מלחמת השטן - להראות לנו אבק עד השמים. אם מחכים ובוטחים בישועת ה', רואים בחוש שהאבק הולך ושוקע, ותחתיו מגיע אור הישועה! (שש באמרתך)

פינת ההלכה

על מה יברך קודם על הקפה או העוגות

שאלה: במהלך הלימוד ככולל הובאו לחדר הקפה עוגות ושאר כיבוד לעילוי נשמת פלוני. אחד האברכים מזג לעצמו כוס קפה מלאה ונטל מעט עוגיות. האברך התבייש לאכול לפני כולם ולכן נטל את הכיבוד על דעת לאוכלו בחדר סמוך, אלא שמכיון שחשש שהקפה ישפך ביקש לברך על הקפה ולשתות מעט ולאחר מכן להמשיך את האכילה בחדר הסמוך. האם מותר במקרה כזה להקדים ולברך על הקפה, לפני העוגות?

תשובה: הגאונים רבי משה שטיין שליט"א, רבי יהודה טשזנר שליט"א השיבו, דאם רוצה לשתות תחילה שלא ישפך, זה מספיק סיבה שיוכל להקדים את ברכת שהכל למזונות.

וכן השיב הגאון רבי יצחק דרזי שליט"א, דכיון שאין דעתו לאכול עכשיו מהעוגות, אין מחייבים אותו להתחיל עם העוגות, שהרי זה כאילו אין זה לפניו עתה, ויכול להתחיל לברך שהכל, כי זה מה שהוא רוצה לעשות עכשיו לשתות. וכן פסק הרה"ג רבי יוסף הופמן שליט"א, מחבר ספר 'ואברכה שמך'.

ואילו הגאון רבי מנחם מנדל לובין שליט"א השיב, דמכיון שמחזיק בידו את הקפה והעוגות, הרי זה נחשב כלפניו, ויברך תחילה מזונות על העוגות. וכן צידד הגאון הרב בן שלמה שליט"א מחבר שמעתתא דברכות שודאי יש כאן דיני קדימה לכל דבר, כי לא כל נוחיות וכדומה נחשב שיש לו איזה סדר אכילה כאן, ובודאי רוצה את שניהם, וראוי שיברך תחילה על המזונות. (הרב אליעזר קרביץ שליט"א)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות זיק לאירוסים הבת הנכדה משפחת אליהו ויזנר להולדת הבת

משפחת בלומר לנשואי הבת משפחת זיכל לאירוסים הבן משפחות יצחק בוסו להכנס הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות

משפחות ד'זלובסקי- ראבד להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחת משה צוברי לאירוסים הבן

גני הדר: משפחות סטשבסקי - אקשטיין (מרכז העיר) לאירוסים הבן הנכד משפחת טשינגל לנשואי הבת